

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdu, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. v právní věci žalobce: **J. H.**, zast. opatrovníkem Organizací pro pomoc uprchlíkům, o. s., se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti žalované: **Státní veterinární správa ČR**, se sídlem Slezská 7, Praha 2, o kasační stížnosti opatrovníka žalobce Organizace pro pomoc uprchlíkům, o. s., se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 10. 2013, č. j. 8 Ca 339/2009 – 51,

t a k t o :

- I. Stěžovateli **se přiznává** osvobození od soudních poplatků.
- II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 10. 2013, č. j. 8 Ca 339/2009 – 51, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- III. Stěžovateli **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 3. 11. 2009, č. j. SVS/3952/2009, žalovaná zamítla odvolání žalobce, státního příslušníka Slovenské republiky, a potvrdila rozhodnutí Krajské veterinární správy pro Karlovarský kraj ze dne 18. 8. 2009, č. j. 2009/4491/KVSK/HYG/131P, jímž byla žalobci uložena pokuta za správní delikt dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). Proti rozhodnutí žalované podal žalobce žalobu, kterou Městský soud v Praze svým rozsudkem ze dne 23. 1. 2013, č. j. 8 Ca 339/2009 – 30, zamítl. Městskému soudu se však nepodařilo rozsudek žalobci doručit, neboť se žalobce podle sdělení provozovatele poštovních služeb z jím uvedené adresy odstěhoval. Městskému soudu se poté nepodařilo adresu pobytu žalobce zjistit.

Z uvedených důvodů městský soud usnesením ze dne 7. 10. 2013, č. j. 8 Ca 339/2009 – 51, ustanovil dle § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. žalobci opatrovníka za účelem doručení předmětného rozsudku. Opatrovníkem byla ustanovena Organizace pro pomoc uprchlíkům, o. s.

Ustanovený opatrovník (stěžovatel) napadl usnesení městského soudu kasační stížností opírající se o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatel uvedl, že se zabývá právním a sociálním poradenstvím týkajícím se pobytových otázek cizinců, popř. žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a osob s udělenou mezinárodní ochranou. Důvody pro své ustanovení opatrovníkem žalobci však z napadeného usnesení nevyplývají. Dle § 29 odst. 4 o. s. ř. může být opatrovníkem ustanovena i jiná osoba než advokát, jen jestliže s tím souhlasí. Stěžovatel v kasační stížnosti pak s ustanovením opatrovníkem v nynějším řízení vyslovil nesouhlas, přitom upozornil na to, že za účelem projevení souhlasu nebyl předem městským soudem kontaktován.

Z napadeného usnesení nevyplývá, proč byl opatrovníkem ustanoven stěžovatel, a ne některý z advokátů. Stěžovatel své finanční prostředky získává pouze z projektů, které se týkají právního poradenství ohledně pobytových otázek cizinců, avšak občané Evropské unie pod žádný z takových projektů nespádají. Z funkce opatrovníka přitom plynou jisté povinnosti, přičemž by vyřizování agendy spojené s opatrovnictvím bylo vykonáváno pracovníky, kteří mají odlišnou náplň práce. Funkce opatrovníka také není stěžovateli hrazena (na rozdíl od advokátů). Napadené rozhodnutí tak není přezkoumatelné, neboť neuvádí důvody, pro které je stěžovatel nejvhodnějším opatrovníkem pro ochranu práv žalobce v řízení proti rozhodnutí žalované, kterou je Státní veterinární správa ČR. Nutnost odůvodnění rozhodnutí o ustanovení opatrovníka v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přitom Nejvyšší správní soud potvrdil i ve svém rozsudku ze dne 31. 7. 2008, č. j. 2 Azs 55/2008 – 79, www.nssoud.cz.

Stěžovatel dodal, že nemůže ustanovení své osoby jako opatrovníka akceptovat, navíc bez podrobného odůvodnění. V tomto směru poukázal na judikaturu Ústavního soudu, dle níž není občanské sdružení povinno danou funkci přijmout, a pokud tak činí, pak dobrovolně.

V návaznosti na uvedené pak stěžovatel rovněž požádal o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti. Z jím popsání způsobu jeho financování plyne, že nemá žádné volné prostředky, které by mohl využít na soudní poplatky. Případ žalobce, který je občanem Evropské unie a brojí proti rozhodnutí Státní veterinární správy, nelze podřadit pod žádný z projektů, z jehož prostředků stěžovatel financuje svou činnost, přičemž finance z těchto projektů jsou účelově vázány.

Žalobce ani žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřili.

Nejvyšší správní soud nejprve uvažil o návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních

pokračování

poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.

V daném případě má zdejší soud za to, že stěžovatel splňuje podmínky pro úplné osvobození od soudních poplatků, neboť jeho majetkové poměry neumožňují ani zaplacení sníženého soudního poplatku. Stěžovatel je neziskovou organizací a nedisponuje žádnými prostředky, z nichž by mohl hradit náklady řízení o kasační stížnosti. Příspěvky a dotace jsou stěžovateli poskytovány na konkrétní projekty a jsou tedy účelově vázány.

Z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, publikovaného pod č. 2099/2010 Sb. NSS, plyne, že „[p]ři posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. zkoumá, zda právnická osoba má dostatečné prostředky. Pokud právnická osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrvala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou právnickou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.“. Nejvyšší správní soud neshledal, že by se v projednávané věci jednalo o případ vědomého uspořádání činnosti stěžovatele tak, aby nemohl krýt obvyklé a nezbytné náklady spojené s jeho činností. V této fázi řízení totiž stěžovatel nekoná v rámci svého poslání (poskytování sociální a právní pomoci uprchlíkům a cizincům), nýbrž se sám za sebe brání postupu městského soudu. Nejde tedy o situaci, kdy by stěžovatel brojil proti postupu městského soudu jménem jím zastupovaného cizince, a tudíž v rámci svého poslání.

Jelikož stěžovatel prokázal splnění zákonných podmínek pro úplné osvobození od soudních poplatků, rozhodl zdejší soud dle § 36 odst. 3 s. ř. s. tak, že se stěžovateli přiznává osvobození od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a za stěžovatele jedná pověřený zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Ač stěžovatel nebyl účastníkem řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované, je jedním z adresátů napadeného usnesení městského soudu o ustanovení opatrovníka a je tedy oprávněn proti němu podat kasační stížnost (§ 102 s. ř. s. *per analogiam*).

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že výkon funkce opatrovníka je pro občanské sdružení vždy vztahem soukromoprávním (byť založeným rozhodnutím soudu) a s tímto ustanovením musí daný subjekt vyjádřit (alespoň konkludentně) souhlas (§ 29 odst. 4 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.). Proti jeho vůli tedy není možné jej do funkce opatrovníka ustanovit (srov. náleznost Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 27/2000, <http://nalus.usoud.cz>, dále pak rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 2 Azs 55/2008 - 79, www.nssoud.cz).

Již ze samotné této skutečnosti, že jinou osobu než advokáta nelze do funkce opatrovníka ustanovit proti její vůli, jakož i z toho, že městský soud si neobstaral předem souhlas stěžovatele s ustanovením do funkce opatrovníka (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 30. 1. 2008, č. j. 1 As 34/2007 – 48, www.nssoud.cz), a to navíc ve věci, která zcela zjevně nespadá do oblasti azylového a cizineckého práva, v níž stěžovatel působí, je zřejmé, že napadené usnesení nemůže obstát.

Lze souhlasit i s tím, že napadené usnesení městského soudu není dostatečně odůvodněno. Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. např. zmínovaný rozsudek ze dne 31. 7. 2008, č. j. 2 Azs 55/2008 – 79, nebo rozsudek ze dne 13. 3. 2013, č. j. 7 As 192/2012 – 30, oba dostupné na www.nssoud.cz) musí být usnesení o ustanovení opatrovníka vždy odůvodněno, neboť opatrovník má právo být seznámen s důvody svého ustanovení. Odůvodnění napadeného usnesení ovšem obsahuje, vedle odkazu na zákonné ustanovení, podle něhož bylo postupováno, pouze sdělení, že pobyt žalobce se nepodařilo zjistit ani ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a že se žalobce na poslední známé adrese nevyskytuje. Městský soud dodal, že žalobce, jako cizí státní příslušník, nesplnil svou povinnost nahlásit změnu svého pobytu Ministerstvu vnitra. Takovéto odůvodnění nesplňuje podmínku přezkoumatelnosti, neboť z něj není patrné, jak byla naplněna zákonná kritéria pro ustanovení opatrovníka (§ 29 odst. 3 o. s. ř.), např. proč se soud nepokusil zjistit, zda nemá žalobce rovněž místo pobytu ve Slovenské republice, na které by mu bylo možné doručovat.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude Městský soud v Praze vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

Na městském soudu bude, aby ověřil, zda i nadále není pobyt žalobce znám a zda mu nelze doručit ani na případně zjištěnou adresu v cizině, a bude-li tato podmínka pro ustanovení opatrovníka splněna, uváží, jaká osoba by byla nejvhodnějším opatrovníkem vzhledem k povaze věci. Co se týká stěžovatele, je třeba vzít na vědomí, že se svým ustanovením opatrovníkem v předmětné věci nesouhlasí.

V běžných případech má o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti po zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu rozhodnout krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V dané věci je však třeba vzít v úvahu to, že Městský soud Praze již o žalobě proti rozhodnutí žalované meritorně rozhodl svým rozsudkem ze dne 23. 1. 2013, č. j. 8 Ca 339/2009 – 30, a k pravomocnému skončení tohoto řízení tedy zbývá již jen doručit tento rozsudek žalobci, k čemuž městský soud směřoval právě nyní rušeným usnesením o ustanovení opatrovníka. V dalším řízení před městským soudem již tedy nemusí být prostor k tomu, aby městský soud rozhodl rovněž o nákladech předmětného řízení o kasační stížnosti, navíc stěžovatel již nebude nadále účastníkem ani zástupcem žalobce v daném řízení před městským soudem. Z těchto důvodů rozhodl Nejvyšší správní soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti přímo v tomto rozsudku.

Stěžovatel měl v tomto řízení plný úspěch, měl by tedy právo na náhradu nákladů řízení vůči těm účastníkům řízení, kteří ve věci úspěch neměli (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Stěžovateli však žádné náklady nad rámec běžné činnosti v řízení o kasační

pokračování

stížnosti nevznikly, neboť stěžovatel nebyl v tomto řízení zastoupen advokátem a od placení soudního poplatku byl soudem osvobozen. Navíc, i kdyby stěžovatel v řízení o kasační stížnosti určité náklady vynaložil, úspěch stěžovatele s jeho kasační stížností by bylo lze za daných okolností jen stěží zároveň považovat za neúspěch žalobce či žalované a připisovat jim tak povinnost k náhradě nákladů řízení stěžovateli. Taková situace by byla řešitelná pouze postupem podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 20. prosince 2013

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu